

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Alicja Wiśniewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Agnieszka Kluczyńska SSO Joanna Walczuk

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2021 roku w Suwałkach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. D.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z/s w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z/s w W. od wyroku Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 19 stycznia 2021 roku, sygn. akt I C 394/20

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- 1) w punkcie 1. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda W. D. kwotę 24 000zł (dwadzieścia cztery tysiące złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 7 czerwca 2019r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie;
- 2) w punkcie 2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda W. D. kwotę 2 170,20 zł (dwa tysiące sto siedemdziesiąt złotych 20/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;
- 3) w punkcie 3. nakazuje pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa kasy Sądu Rejonowego w Olecku kwotę 1200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem części opłaty od pozwu, od wniesienia której zwolniony był powód.

II. Oddala apelację w pozostałym zakresie.

III. Zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda W. D. kwotę 780 zł (siedemset osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu przed Sądem II instancji wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego rozstrzygnięcia do dnia zapłaty.

SSO Alicja Wiśniewska SSO Agnieszka Kluczyńska SSO Joanna Walczuk

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 stycznia 2021r., w sprawie sygn. akt I. C. 394/20 Sąd Rejonowy w Olecku zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda W. D. kwotę 30.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 24.000 zł od dnia 7 czerwca 2019r. do dnia 8 października 2019r. i od kwoty 30.000 zł od dnia 9 października 2019r. do dnia zapłaty; zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz nakazał pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Olecku kwotę 1500 zł tytułem opłaty od pozwu, od wniesienia której zwolniony był powód.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne.

W dniu 28 lutego 2018 roku doszło do zdarzenia drogowego, w wyniku którego śmierć poniósł T. K.. Sprawcą zdarzenia był powód – W. D., który wyrokiem z dnia 15 lutego 2019 roku został skazany za to, że w dniu 28 lutego 2018 roku o godz. 13.05 w O. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem ciężarowym marki V. nr rej (...) z przyczepą o numerze rej. (...) załadowaną drewnem dłużykowym, nie ustąpił pierwszeństwa kierującemu samochodem ciężarowym marki V. o numerze rej. (...) z przyczepą załadowaną drewnem dłużykowym o numerze rej. (...) T. K., nieumyślnie powodując wypadek drogowy w wyniku czego jadący pojazdem marki V. nr rej (...) uderzył przodem w wystające drewno dłużykowe, znajdujące się na przyczepie o numerze rej (...), zjechał na lewą stronę jedni i uderzył w barierę dźwiękochłonną na skutek czego doznał, między innymi, urazu wielonarządowego i wielomiejscowego, licznych złamań kości pokrywy i podstawy czaszki, stłuczenia i obrzęku mózgu oraz pnia mózgu, złamania kości twarzoczaszki, pęknięcia aorty zstępującej, rozerwania worka osierdziowego, krwiaka lewej opłucnej, złamania obustronnie licznych żeber skutkujących jego zgonem, tj. o czyn z art. 177§2 kk.

W toku postępowania karnego w dniu 20.12.2018 roku przed mediatorem W. D. zawarł ugodę z rodzicami i żoną zmarłego, w wyniku której zobowiązał się do zapłaty na rzecz H. K., J. K. i E. K. kwot po 10.000 zł w 2 ratach. W w/w wyroku na podstawie art. 46 §1 k.k. orzeczono wobec W. D. obowiązek naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz H. K., J. K. i E. K. kwot po 2.000,00 zł w wykonaniu ugody zawartej przed mediatorem w dniu 20.12.2018 r. Powód w.w ugodę wykonał w całości.

Wobec faktu, że samochód kierowany przez sprawcę wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego ubezpieczyciela, powód o wykonaniu w.w ugody powiadomił ubezpieczyciela – pozwanego - w dwóch pismach. Nadto w pierwszym wniesionym po uregulowaniu I transzy rat wezwał pozwanego do zapłaty na rzecz powoda kwoty 24.000 zł w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Pismo pozwany odebrał w dniu 23 maja 2019 roku. Następnie pismem nadanym dnia 20 września 2019 roku, odebrany w dniu 24 września 2019 roku – wezwał do zapłaty łącznej kwoty 30.000 zł w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Pozwany odmówił wypłaty dochodzonych należności.

Sąd Rejonowy wskazał, iż powód jako sprawca wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy cywilnej u pozwanego. To on był osobą w pierwszej kolejności zobowiązaną do naprawienia szkody powstałej wskutek czynu niedozwolonego (art. 415 k.c. w zw. z art. 446 § 1 i 4 k.c.). Pozwany natomiast nie kwestionował udzielania sprawcy wypadku ochrony ubezpieczeniowej w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Spór dotyczył natomiast tego czy pozwany na mocy zawartej umowy ubezpieczenia jest zobowiązany do zwrotu zapłaconej przez sprawcę wypadku drogowego – powoda - zadośćuczynienia w kwotach ustalonych w ugodzie i orzeczonej w wyroku karnym.

Powołują się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r. sygn. III CZP 31/11, Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego zastosowano środek karny polegający na obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 w związku z art. 39 pkt 5 kk), może domagać się od ubezpieczyciela - na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów - zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego.

W dalszej kolejności, cytując orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30.11.2016 r., Sąd Rejonowy podkreślił, że środki karne w postaci obowiązku naprawienia szkody lub nawiązki nie mają charakteru wyłącznie penalnego. Obowiązku naprawienia szkody orzekanemu na podstawie art. 46§1 kk przypisać należy co do zasady funkcję kompensacyjną, albowiem jego orzeczenie ma na celu naprawienie wyrządzonej przestępstwem szkody, a nie ukaranie czy resocjalizacja sprawcy. Powyższe rozumowanie potwierdza także to, że przy orzekaniu o obowiązku z art. 46 § 1 kk należy kierować się zasadami prawa cywilnego, a zatem warunkiem jego orzeczenia w wyroku karnym jest istnienie szkody, której to z kolei istnienie ocenia się według takich samych zasad jak przy ustalaniu odszkodowania w toku postępowania cywilnego. Nadto wniosek taki potwierdza przepis art. 415 k.p.k. zarówno w obecnym, jak i poprzednim brzmieniu. Orzeczenie w postępowaniu karnym o odszkodowaniu nie wpływa zatem na zmianę przesłanek, od których zależy powstanie roszczenia odszkodowawczego i zasad ustalania wysokości odszkodowania, zachowując tym samym charakter cywilnoprawny.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy roszczenie pozwu uwzględnił w całości. Podkreślił, iż odpowiedzialność pozwanego – ubezpieczyciela - za skutki wypadku z dnia 28 lutego 2018 roku opiera się na art. 822 § 1 i 4 k.c. w zw. z art. 436 § 1 k.c. co oznacza, iż powód odpowiada w granicach odpowiedzialności posiadacza pojazdu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 99 kpc i w zw. z §2 pkt 5 Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, zaś o brakujących kosztach sądowych orzeczono w oparciu o treść art. 113 ust 1 w zw. z art. 113 ust 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r., nakazując pobrać od pozwanego zgodnie z przywołanym art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodło pozwane Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. zaskarżając go w całości i zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów prawa materialnego a mianowicie art.822§1 k.c. w zw. z art.13 ust.2, art.34, art.35, art.36 i art.43 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art.46§2 k.k. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że ubezpieczonemu sprawcy szkody – powodowi – przysługuje roszczenie regresowe o zwrot zapłaconego na rzecz poszkodowanych świadczenia – obowiązku naprawienia szkody orzeczonej wyrokiem karnym, podczas gdy odpowiedzialność gwarancyjna ubezpieczyciela odnosi się jedynie do odpowiedzialności cywilnej ubezpieczonego, nie zaś do obowiązku uiszczenia świadczenia związanego z obowiązkiem naprawienia szkody nałożonego na sprawcę wyrokiem karnym.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie przed Sądem I instancji i II instancji.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu przed Sądem II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności podniesione w apelacji uprawniają do nieco odmiennej oceny stanu faktycznego i wyciągnięcia odmiennych wniosków. Słusznie podniósł apelujący, iż Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art.822§1 k.c. w zw. z art.13 ust.2, art.34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, ale zdaniem Sądu Okręgowego tylko w przedmiocie zwrotu powodowi kwoty 6 000 zł, którą uiszczył on na rzecz pokrzywdzonych w wykonaniu wyroku karnego Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 15 lutego 2019 r., sygn. akt II K 451/18.

W sprawie niniejszej wymagało ustalenia jaka była podstawa naprawienia szkody przez powoda na rzecz pokrzywdzonych H. K., E. K. i J. K.. Wbrew twierdzeniom skarżącego, zapłata przez powoda kwoty 24 000 zł na rzecz w/w osób nie wynikała z obowiązku naprawienia szkody określonego w art.46§1 k.k., nałożonego na powoda wyrokiem

karnym z dnia 15 lutego 2019 r. Treść wyroku wskazuje bowiem wyraźnie, iż powód na mocy art.46§1 k.k. został zobowiązany do naprawie szkody w części poprzez zapłatę na rzecz w/w pokrzywdzonych kwot po 2000 zł. Natomiast kwoty po 8 000 zł, łącznie 24 000 zł, uiszczone wcześniej przez powoda na rzecz tych samych pokrzywdzonych wynikały z ugody mediacyjnej zawartej przed mediatorem sądowym w dniu 20 grudnia 2018 r. Przedmiotem ugody było ustalenie warunków ukarania powoda oraz częściowego naprawienia szkody za zdarzenie z dnia 28 lutego 2018 r.

Podkreślenia wymaga, iż zawarta w wyniku mediacji ugoda nie kończy postępowania karnego i nie podlega zatwierdzeniu w orzeczeniu końcowym. W sprawie z oskarżenia publicznego ugoda zawarta przed mediatorem jest dokumentem zawierającym zgodne deklaracje stron co do sposobu zakończenia sprawy. Nie ma ona mocy prawnej, stąd też w sprawie takiej musi zostać wydany wyrok. Sąd bierze jednak pod uwagę treść ugody mediacyjnej przy rozstrzygnięciu sprawy, co może skutkować dla sprawcy uwzględnieniem wniosku oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze, uznaniem faktu zawarcia ugody jako okoliczności łagodzącej przy wymiarze kary, nadzwyczajnym złagodzeniem kary, odstąpieniem od wymierzenia kary. Nie sposób zatem podzielić argumentację pozwanego, iż wobec powoda na mocy wyroku karnego orzeczono obowiązek naprawienia szkody (art.46§1 k.k.) - błędnie nazywany przez strony jak i Sąd I instancji środkiem karnym – poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych łącznej kwoty 30 000 zł. Skoro kwota 24 000 zł zapłacona przez powoda na rzecz pokrzywdzonych stanowiła częściowe naprawienie szkody na mocy ugody, która nie stanowi integralnej części wyroku karnego, winna zostać zapłacona przez pozwanego na rzecz powoda w związku z łączącą strony umową o obowiązkowym ubezpieczeniu komunikacyjnym. Odpowiedzialność z tego tytułu mieści się w ramach odpowiedzialności cywilnej i nie odnosi się do świadczeń związanych z obowiązkiem naprawienia szkody nałożonym na sprawcę zdarzenia wyrokiem karnym.

Sąd Okręgowy nie podzielił natomiast stanowiska Sądu I instancji, iż w niniejszej sprawie, powód jako sprawca wypadku komunikacyjnego wobec którego nałożono obowiązek naprawienia szkody (art.46§1 k.k.) w kwocie 6 000 zł może domagać się od ubezpieczyciela - na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych - zwrotu w/w świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonych.

Wyrażając powyższy pogląd Sąd Okręgowy miał na uwadze zarówno dotychczasowy niejednolity pogląd judykatury w tym zakresie jak i treść przepisów kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015r., której to zmiany przepisów zdaje się nie zauważył nie tylko Sąd I instancji ale również strony niniejszego postępowania. Zgodnie z treścią art.46§1 zawartego w Kodeksie karnym, Rozdziale Va – Przepadek i środki kompensacyjne, w razie skazania sąd może orzec, a na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej orzeka, stosując przepisy prawa cywilnego, obowiązek naprawienia, w całości albo w części, wyrządzonej przestępstwem szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; przepisów prawa cywilnego o możliwości zasądzenia renty nie stosuje się.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż w/w środek kompensacyjny pełni nie tylko funkcję związaną z wyrównaniem szkody ale również represyjną i prewencyjną. Karnoprawny obowiązek naprawienia szkody pozostaje jedną z konsekwencji popełniania przestępstwa i stanowi dodatkową sankcję wymierzoną w osobę sprawcy przestępstwa. Zdaniem Sądu obowiązek naprawienia szkody zawiera nie tylko elementy natury cywilnoprawnej ale ma również charakter penalny, sprowadzający się do ukarania i resocjalizacji skazanego sprawcy. Istotnym jest również, że jeżeli środek taki został orzeczony, powinnością skazanego jest jego wykonanie, zatem nie może żądać, aby inny podmiot za niego to uczynił. Nadaniu mu wyłącznie charakteru cywilnoprawnego stoi również na przeszkodzie możliwość jego orzeczenia z urzędu, a w prawie cywilnym zasadą jest nie orzekanie z urzędu. Ponadto naprawienie szkody może być orzeczone przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego i warunkowym zawieszeniu wykonania kary. Wówczas naprawienie szkody nie pełni tylko funkcji kompensacyjnej, ale także probacyjną – ma na celu wychowanie sprawcy i zagwarantowanie jego odpowiedniego zachowania w okresie próby.

Podkreślenia wymaga, iż w sprawie karnej toczącej się przeciwko powodowi warunkiem dobrowolnego poddania się przez niego karze oraz nie wnioskowania przez pokrzywdzonych - występujących w sprawie w charakterze oskarżycieli posiłkowych - o zakaz prowadzenia pojazdów było naprawienie szkody przez powoda. Powyższe wskazuje, iż naprawienie szkody przez powoda w sprawie karnej miało również na celu uzyskanie przez niego jak najbardziej korzystnego wyroku skazującego, co zresztą miało miejsce albowiem orzeczona wobec powoda kara pozbawienia

wolności została warunkowo zawieszona, zaś zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych nie został orzeczony. Powód zatem dzięki częściowemu naprawieniu szkody osiągnął niewymierne korzyści w prowadzonym przeciwko niemu procesie karnym.

Uwzględniając wszystko powyższe Sąd Okręgowy uznał, iż łączący powoda z pozwanym stosunek ubezpieczenia nie obejmuje obowiązku zrekompensowania świadczeń zapłaconych w ramach naprawienia szkody na mocy wyroku karnego z dnia 15 lutego 2019 r.

Dlatego też na zasadzie art.386§1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 24 000 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Na podstawie art.100 k.p.c., odpowiednio do wyniku sporu (powód wygrał sprawę w 80%, a pozwany w 20%) Sąd dokonał stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu za I i II instancję. Ponadto, w zakresie, w jakim pozwany przegrał sprawę został zobowiązany do uiszczenia opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony.

SSO Agnieszka Kluczyńska SSO Alicja Wiśniewska SSO Joanna Walczuk